

WSTĘP

Zagadnienia dotyczące problematyki finansów zdominowały kolejny numer naszego periodyku. Nie powinno to szczególnie dziwić, bowiem kwestie finansowe zarówno w praktyce działalności podmiotów gospodarczych na różnych poziomach, jak i w badaniach naukowych od przełomu XX i XXI w. zaczęły dominować. W gospodarce coraz większą rolę odgrywają podmioty finansowe – banki, instytucje ubezpieczeniowe, inne firmy finansowe – co niektórzy uznają za dowód przekształcania się współczesnego kapitalizmu w racjonalnym i logicznym dla nich kierunku, inni zaś dostrzegają w postępującej finansyzacji (finansjeryzacji) gospodarki zjawisko niebezpieczne, a nawet szkodliwe. Tego rodzaju spory zarówno w teoretycznych pracach, jak i w praktyce funkcjonowania instytucji finansowych uległy przyspieszeniu w związku z kryzysem finansowym i gospodarczym 2007+ oraz jego negatywnymi skutkami dla wielu podmiotów gospodarczych oraz poszczególnych państw.

Wzrost znaczenia aspektów finansowych we współczesnej nauce ekonomii i praktyce życia gospodarczego oraz społecznego zaznacza się zarówno w skali mikro, jak i makro. Finanse gospodarstw domowych lub małych i średnich przedsiębiorstw są w znacznym stopniu narażone na niestabilność systemu finansowego i trzeba uwzględniać w ich funkcjonowaniu ryzyko wynikające z tego faktu. Oczywiście część tego ryzyka ma charakter całkowicie zewnętrzny, wobec czego jest niemożliwe do przewidzenia, część można jednak ograniczyć, a negatywne skutki niekiedy zminimalizować. W skali makro ważna jest stabilizacyjna polityka banku centralnego i inne posiadane oraz wykorzystywane przez instrumenty finansowe. Na poziomie finansów jednostek samorządu terytorialnego istotne znaczenie ma nowoczesne planowanie finansowe, a ze względu na to, iż wiele jednostek samorządu terytorialnego w Polsce jest zadłużonych, szczególnego znaczenia nabiera skuteczne zarządzanie długiem samorządowym. Często dług ten jest rezultatem korzystania z kredytów bankowych na poczet wkładu własnego związanego z korzystaniem ze środków europejskich. Prowadzone wieloletnie inwestycje infrastrukturalne, szczególnie w województwach, jak wynika z badań, mogą stać się źródłem pewnych kłopotów finansowych.

Wśród zagadnień finansowych analizowanych w artykułach niniejszego numeru ważne miejsce zajmują kwestie podatków i polityki fiskalnej realizowanej na różnych poziomach przez władzę publiczną. Zagadnieniom tym nadal poświęca się zbyt mało miejsca w literaturze ekonomicznej, prawnej czy z zakresu nauk o polityce publicznej, choć w odniesieniu do podatku VAT, a raczej w odniesieniu do problemów związanych z unikaniem przez firmy odprowadzania tego podatku prowadzi się już

merytoryczną debatę publiczną. Wskazuje ona na szkodliwość tego rodzaju praktyk, które uszczuplają dochody budżetu państwa, a jednocześnie naruszają zasady konkurencji podmiotów gospodarczych na wolnym rynku. Sądzę, że problematyka ta będzie w przyszłości rozwijana również w naszym kwartalniku, choćby za sprawą doktorantów, którzy interesują się różnymi aspektami tej problematyki, a których teksty staramy się systematycznie publikować.

Życzę wszystkim Czytelnikom inspirującej i satysfakcjonującej lektury.

Joachim Osiński